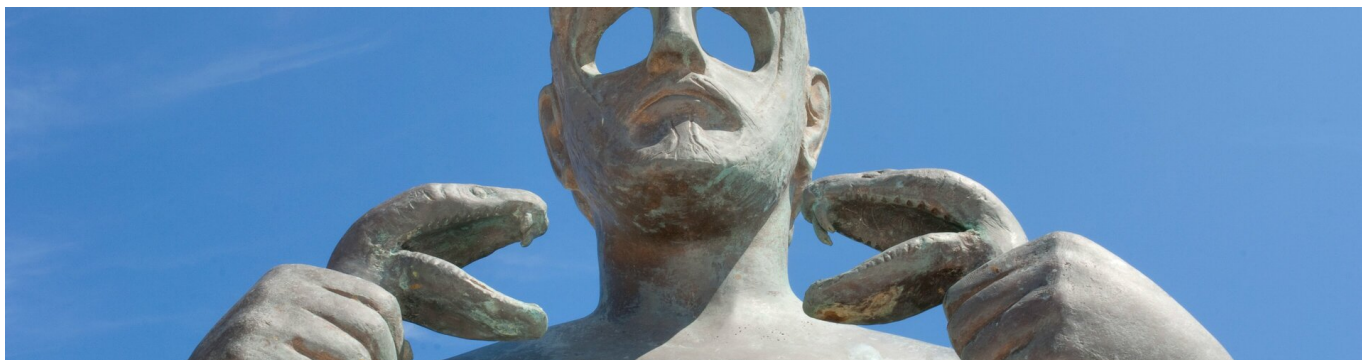
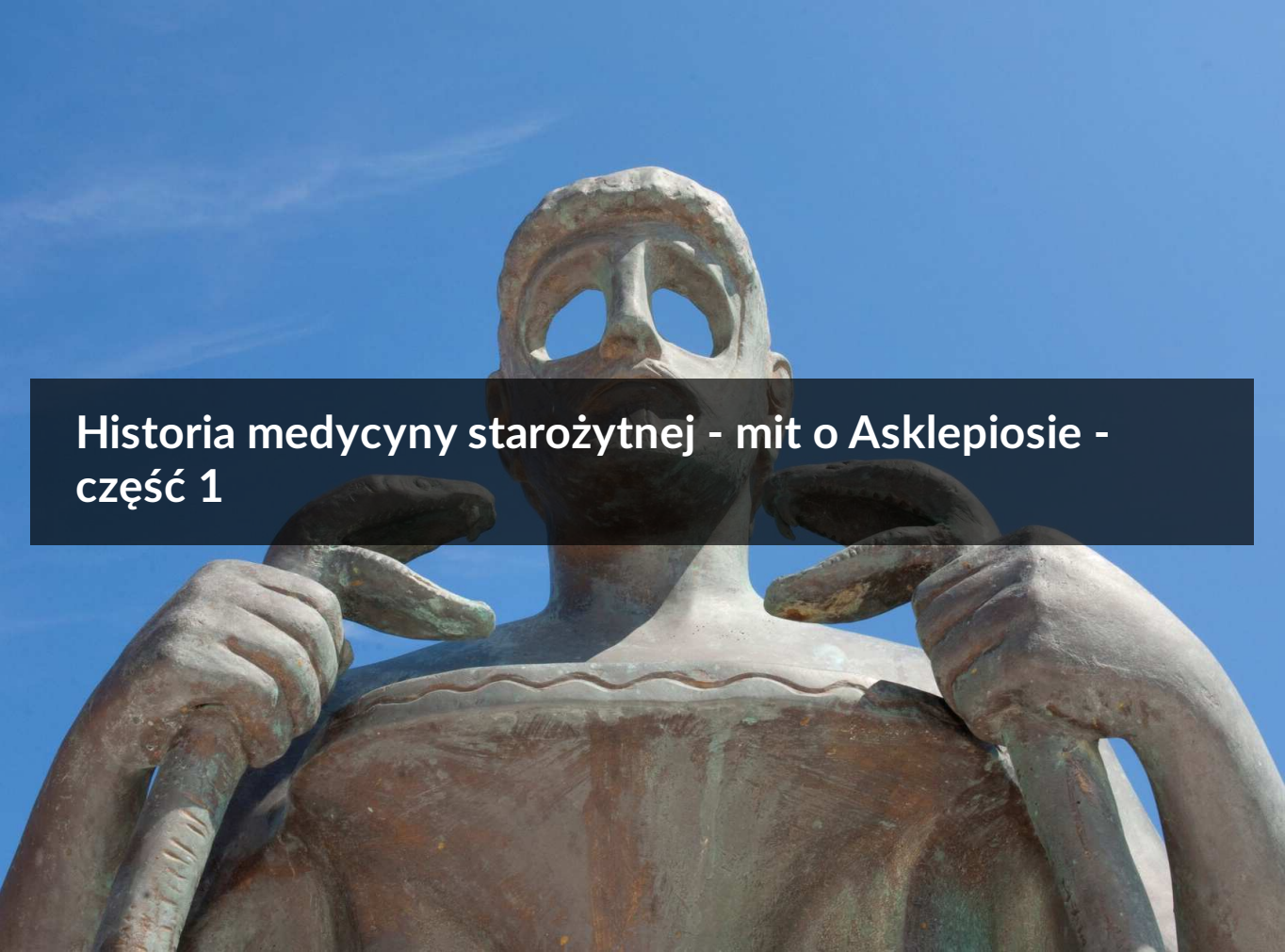

Historia medycyny starożytnej - mit o Asklepiosie - część 1

- [Historia medycyny starożytnej - mit o Asklepiosie - część 1](#)

Historia medycyny starożytnej - mit o Asklepiosie - część 1

Ważne daty

VI w. p.n.e.-IV w. n.e. – okres istnienia słynnego sanktuarium Asklepiosa w Epidauros

1879-1974 – okres prowadzenia wykopalisk, które odsłoniły ruiny dawnej świątyni Asklepiosa w Epidauros

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

I. W zakresie kompetencji językowych. Uczeń:

17) potrafi korzystać ze słownika łacińsko-polskiego przy sporządzaniu przekładu;

18) potrafi w przypadku wyrazów wieloznacznych wybrać znaczenie odpowiednie dla kontekstu/tematyki tłumaczonego tekstu;

III. W zakresie kompetencji społecznych. Uczeń:

1. dostrzega wagę systematyczności w poznawaniu zjawisk gramatycznych i dokładności w sporządzaniu adekwatnego przekładu;

2. nabiera umiejętności szybkiego praktycznego zastosowania i ćwiczenia nowo nabytej wiedzy.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Uczeń:

2) nabiera umiejętności szybkiego praktycznego zastosowania i ćwiczenia nowo nabytej wiedzy;

3) dostrzega znaczenie języka łacińskiego oraz kultury starożytnej Grecji i Rzymu dla kultury polskiej, europejskiej i światowej;

4) jest świadomy antycznych korzeni kultury polskiej, europejskiej i światowej;

Nauczysz się

charakteryzować dokonania starożytnych Greków i Rzymian w dziedzinie medycyny;

definiować nawiązujące do antyku symbole medyczne (laska Eskulapa, kaduceusz);

tłumaczyć tekst łaciński na język polski, korzystając ze słownika łacińsko-polskiego.

Asklepios czy Eskulap?

„Asklepiosa i Higieja” – przedstawieni wraz z podobizną Heraklesa pokonującego hydrę (symbolizującego moc zwalczania chorób), kolekcja prywatna, wikimedia.org, CC BY 4.0

Charakterystyczny symbol tzw. laska [Asklepiosa](#), momentalnie kojarzony jest dziś z medycyną. Wąż owinięty wokół drewnianej laski, jest symbolem bardzo starym, nawiązującym do greckiego mitu o bogu Asklepiosie – opiekunie sztuki medycznej i lekarzy. W mitologii rzymskiej odpowiednikiem Asklepiosa jest bóg Eskulap. Symbol laski Asklepiosa upowszechnił się w czasach nowożytnych, gdy wybitnym lekarzom, ze względu na rangę i znaczenie ich profesji, niejednokrotnie wręczano podobne atrybuty. W XVIII wieku w Anglii posiadanie laski Asklepiosa było przywilejem, przysługującym najlepszemu lekarzowi w kraju. Laska Asklepiosa bywa mylona z symbolem kaduceusza – kija ze skrzydłami, wokół którego owinięte są dwa węże. Kaduceusz jest atrybutem Hermesa – symbolem pokoju, równowagi i handlu. Z czasem także kaduceusz zaczął być używany jako symbol medyczny, jego użycie szczególnie rozpowszechniło się w XX w.

Gwiazda życia – międzynarodowy symbol służb medycznych, online-skills, CC BY 3.0

Asklepios – bóg sztuki medycznej

Asklepios był synem Apollina. Matka, nimfa Koronis, umarła przy jego narodzeniu. Niemowlęciem opiekowała się koza, która je karmiła, i pies, który strzegł kozy i dziecka. Apollo zajął się Asklepiosem, gdy chłopak już podrośł. Wtedy go oddał do szkoły Chejrona. Był to bardzo mądry starzec, który miał postać pół ludzką i pół końską. Takie istoty Grecy nazywali centaurami. Chejron znał się doskonale na myślistwie, bo w młodości towarzyszył nieraz Artemidzie, zajmował się wróżbiarstwem, gimnastyką, a zwłaszcza medycyną. Odkrył dziwne tajemnice muzyki i potrafił chorych uzdrawiać za pomocą kilku dźwięków. Do jego grotu, u stóp góry Pelion w Tesalii, schodzili się bogowie, bohaterowie i ludzie po radę i opiekę. Chejron uczył Asklepiosa i objawiał mu wszystkie sekrety swej wiedzy. Ale syn boży rychło przewyższył mistrza. Poznał sposoby wskrzeszania zmarłych i między ludzi posłał dobra nowina, że jest ktoś, co śmierci odjął moc nad światem. Gdy jednak umarli zaczęli wracać do swoich domów, spostrzeżono, że sztuka Asklepiosa jest bardzo niebezpieczna. Bogowie również uważali, że to narusza porządek rzeczy. Wówczas Dzeus zabił go piorunem.

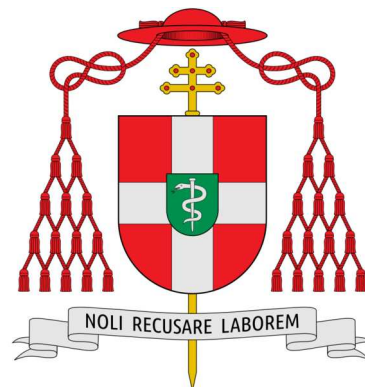
Cześć Asklepiosa, jako boga-lekarza, z Tesalii rozszerzyła się stopniowo po całej Grecji. Odrzucając poetycką legendę o jego śmierci naród wierzył, że Asklepios żyje w głębi ziemi jako wąż obdarzony wielkim rozumem i ludzką mową. Świątynie Asklepiosa stały zwykle

w pewnej odległości od miast, na wzgórzach, pośród gajów świętych, w okolicy suchej, zaopatrzonej w czystą wodę źródlaną. Służbę dokoła świątyń pełnili kapłani, którzy zawodowo zajmowali się leczeniem. W początkach bowiem wiedza lekarska była własnością pewnych rodzin kapłańskich i ojciec synowi powierzał jej tajemnicę. Chorzy, przestępując próg świątyni, poddawali się pewnym praktykom, jak posty i kąpiele, oraz obrzędom oczyszczającym. Po ich spełnieniu chory układał się na skórze zwierzęcia zabitego na ofiarę lub na jednym z łóżek stojących dokoła posągu Asklepiosa. Wśród ciszy i mroku świątyni, po której kątach snuły się oswojone święte węże, chory zapadał w sen wróżebny. W marzeniach zjawiał się bóg i wskazywał, co uczynić należy. Nazajutrz chory opowiadał sen kapłanom, którzy go wyjaśniali i rozpoczynali leczenie. Uzdrowieni opuszczając świątynię zostawiali w niej wota, rzucali pieniądze do świętej sadzawki lub wpisywali na tablicach historię choroby i uleczenia (...). Nieraz przedstawiano go jako węża, a w późniejszej sztuce jako poważnego mężczyznę z brodą, o rozumnym i zamyślonym obliczu, ubranego w płaszcz i trzymającego laskę, dokoła której wije się wąż. Obok niego spotyka się jego córkę Higieję, boginię zdrowia. Był zwyczaj, że chory po wyzdrowieniu zabijał na ofiarę Asklepiosowi koguta. Lekarzy nazywano asklepiadami, czyli potomkami Asklepiosa, co przetrwało poniekąd do naszych czasów w żartobliwej nazwie „Eskulap”.

Źródło: J. Parandowski, *Mitologia*, Londyn 1992.

Ćwiczenie 1

Spośród poniższych zdjęć wybierz te, na których widzisz symbol laski Eskulapa.

☐☐☐☐☐☐

Ćwiczenie 2

Wskaż zdania prawdziwe.

☐

W sztuce Asklepios bywał przedstawiany jako starzec wspierający się na lasce, wokół której wił się wąż.

☐

Ojcem Asklepiosa był bóg Apollo.

☐

Higieja była żoną Asklepiosa.

☐

Asklepios pobierał nauki od uczonego centaura.

☐

Atrybutem Asklepiosa jest tzw. kaduceusz.

Ćwiczenie 3

Nauczycielem Asklepiosa był:

☐

Hermes

☐

Chiron

☐

Zeus

Tekst łaciński: Kult boga Asklepiosa

Aesculāpius, medicōrum deus, in Graeciā colēbātur et multa templa deī ibi inveniēbantur. Clārum Aesculāpiī templum in oppidō Epidaurō erat. Multī aegrī ad Aesculāpiī templum adveniēbant. In deī templō dormiēbant. In somnīs deus eīs appārēbat et medicīnam dēmōnstrābat. Aegrī postrīdiē somnia sua medicīs nārrābant. Tum medicī medicāmenta idōnea adhibēre poterant et aegrī salūtem recipiēbant. Sānātī advenae in mūrō templī Aesculāpiī tabulās cum nōminibus morborū atque cum medicīna adversus morbōs pōnēbant. Ita deō grātiās agēbant.

Źródło: J. Wolsza, *Rudimenta Linguae Latinae*, Gliwice 2013.

Tłumaczenie

Ćwiczenie 4

Wskaż zdania prawdziwe.

- ☐ Deus Aesculāpius in somnīs aegrīs appārēbat.
- ☐ Epidaurus oppidum Rōmānum est.
- ☐ In somnīs aegrōrum deus medicīnam dēmōnstrābat.
- ☐ In oppidō Epidaurō clārum Aesculāpiī templum erat.

Ćwiczenie 5

Uzupełnij zdania odpowiednio słowami: mūrus, deus, oppidum, templum.

Aesculāpius medicīnae est.

Epidaurus Graecum est.

In oppidō Epidaurō magnum et clārum deī Aesculāpiī est.

Circum templum est altus .

mūrus

deus

oppidum

templum

Ćwiczenie 6

Dobierz właściwe tłumaczenie do zdań łacińskich.

Circum templum est altus mūrus.

W mieście jest wielka i słynna świątynia.

Aegrī somnia sua medicīs nārrābant.

Chorzy opowiadali swoje sny lekarzom.

In oppidō magnum et clārum templum est.

Chorzy dziękowali bogu.

Aegrī deō grātiās agēbant.

Wokół świątyni jest wysoki mur.

Ćwiczenie 7

Słowniki

Słownik pojęć

Apollo

syn Zeusa i Leto, bliźniaczy brat Artemidy, opiekun młodzieży, źródło ładu we wspólnocie, pan oczyszczeń i leczenia oraz sztuki wieszczej.

Asklepios

syn Apollina i Koronis, wychowanek Chirona, ojciec lekarzy — Machaona i Podalejriosa, oraz Hygiei — personifikacji zdrowia. W rzymskiej mitologii — Eskulap.

Chejron

centaur znany z prawości, mądrości i wiedzy medycznej, nauczyciel Asklepiosa, wychowawca Achillesa i Jazona.

Epidauros

miasto w starożytnej Grecji, w Argolidzie, w północno-wschodniej części płw. Peloponez, na południowy wschód od Koryntu.

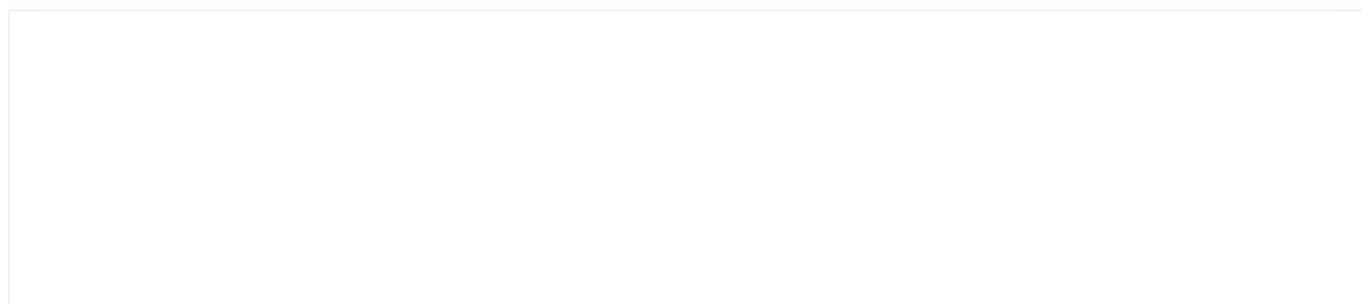
Koronis

królewna Lapitów, kochanka Apollina, matka Asklepiosa.

Słownik łacińsko-polski

Źródło: online skills, licencja: CC0.

Galeria dzieł sztuki

„Asklepiosa i Higieja” – przedstawieni wraz z podobizną Heraklesa pokonującego hydrę (symbolizującego moc zwalczania chorób), kolekcja prywatna, wikimedia.org, CC BY 4.0

Bibliografia

- J. Korpanty, *Mały słownik łacińsko-polski*, Warszawa 2001.
- K. Kumaniecki, *Słownik łacińsko-polski*, Warszawa 1997.
- M. Plezia, *Słownik łacińsko-polski*, Warszawa 2007.
- Z. Samolewicz, T. Sołtysik, *Składnia łacińska*, Kraków 2006.
- J. Wikarjak, *Gramatyka opisowa języka łacińskiego*, Warszawa 2013.
- H. Wolanin, *Gramatyka opisowa klasycznej łaciny w ujęciu strukturalnym*, Kraków 2012.